

ВІННИЦЬКИЙ ПОЕТИЧНИЙ RENEDANZ

з благословення Вченої Ради... технічного університету

(Фрагмент)

Спочатку про Вінницю навкололітературну. Склалося так, що в сучасному літературному процесі Вінниця майже непомітна. Кажу «майже», бо все—таки тут працює літератор і журналіст Віктор Мельник (автор поетичних, пародійних збірок, детективного роману і головний редактор журналу «Згар», 2000—2003), теж літератор і художник Віктор Рибачук, жив і працював поет і археолог Володимир Прилипка (1946—2003)... Ні, тут є обласна організація НСПУ і не маленька кількісно (щось близько 35 членів), але поза іменами Анатолія Бортняка, Миколи Рябого, Василя Остапова, Михайла Стрельбицького, Леоніда Пастушенка вона фактично непомітна на всеукраїнському просторі. І так би все

тривало, якби минулого року не вийшло у Вінниці три поетичні збірки молодих дебютантів, Оксани Барбак, Дмитра Штофеля і Сергія Білохатнюка, студентів Вінницького національного технічного університету, яких об'єднав навколо літстудії «Студентська Муза» вже згаданий Михайло Стрельбицький. Отут вже точно спрацьовує відомий афоризм: «Якщо учень готовий, учитель для нього знайдеться». І Михайло Стрельбицький, відомий більше як критик і непоганий поет, може справді зарахувати собі знаходження і відкриття талановитих імен. І щось символічне і справедливе є у тому, що кожна із збірок молодих поетів відкривається передмовою Михайла Стрельбицького.

ПОЕТ, ЯКИЙ КОХАЄТЬСЯ В МОВЧАННІ...

Дмитро Штофель. Штормове попередження № ... Поезії / Передм. М. П. Стрельбицького. — Вінниця: УНІВЕРСУМ—Вінниця, 2006. — 102 с.

«... яке блаженство мовчати просто про все і ні про що водночас бо це мовчання і ніхто не відає як мовчати правильно а як ні тому кожен мовчить по—своєму і наші мовчанки лише на перший погляд дуже схожі а насправді Ви не любите мовчати?!»

Дмитро Штофель. Нескінченність

Поетична збірка Дмитра Штофеля складається із 2 розділів оригінальної поезії («Карта ранку», «Хованки з собою») і розділу перекладів («Ззовні та зсередини»), де маємо уривок з поеми Байрона «Мазепа», декілька віршів Роберта Фроста і «Чорний привид» Сергія Єсеніна. Про самі переклади важко щось говорити, позаяк вони потребують порівняння з оригіналом або, принаймні, з іншими перекладами. Але не можна не відзначити тематичного, настроєвого, інтонаційного перегуку віршів—перекладів із оригінальними творами. Це по-перше. А по-друге, помітною є смислова структурованість оригінального і перекладного літературного досвідів Дмитра Штофеля. Їх інтелектуально-композиційна робленість у тому позитивному (Франковому) розумінні.

У віршах Дмитра Штофеля не знайдемо яскравих метафор, колоритних поетичних образів, альбомно-ліричних атрибутів поетичної молодості. Ці вірші не будеш цитувати напам'ять коханій дівчині. Сам автор називає себе не поетом, а віршарем (знову згадується молодий Франко, хоча той же М. Стрельбицький пов'язує поетичний досвід Дмитра Штофеля із творчістю Михайла Доленга, відштовхуючись на подібності фахової спеціальності в обох поетів). Але вірші Дмитра Штофеля хочеться перечитувати. Вони витворюють цілісну картину, образ, настрої. Це вірші-моноліти, які не подобиш на окремі запам'ятовуючі фрагменти. Ні. Їх читаєш, і в оці рутинності перечитування витворюється загальний інтонаційний ритм кожного вірша (не має значення чи це верлібровий варіант, чи традиційно-український римований). Ритм, інтонація, думка, — ось та структурно-композиційна триада, яка і витворює своєрідний штофелівський вірш.

Тут не скажеш, що домінує — літературне чи природне начало. Хоча для Штофеля органічнішим є останнє. Домінують у віршах екзистенційні мотиви і настрої у їх етичному вияві. А образ ліричного героя асоціюється з образом вцілілого радіоприймача, що «серед руїн грозової // катастрофи // голосно пе-

редає // штормове // попередження» [60]. Немає у такій позиції, а вона чітка і свідомо, ні самовпевненості, ні гріха гордині, — просто молодий поет знає, що хтось може почути його, когось він може порятувати («може я цим хоч когось порятую», [62]). Якщо зважити, що сьогодні молода література втікає від серйозної постановки життєвих проблем, то Дмитро Штофель ризикує не потрапити в кон'юнктуру «простобалакання» ні про що з його свідомою вульгаризацією мовною і світоглядною, з акцентуванням на фізіологічних потребах і спокусах. Він не уникає відповіді на конкретні запитання, він свідомий того, що світоглядна й естетична чіткість є сьогодні позицією митця: «Мене спитай: ади навіщо // Ти пишеш на папір думки? // Я відповім: у мене вірші — // Це як продовження руки» [10]. Це справді чітка громадянська позиція, поетично сформульована автором («Ніч є насправді блакитною — темряві виклика кидаю...»; і з цього ж вірша, — «Рятуймо колір наших думок!», 47).

Але Дмитро Штофель не зловживає надмірною акцентацією на громадянському. Він є різним — іронічним, патетичним, романтичним, інколи наївним, мудрим і всерозуміючим, — але у центрі його поетичної світобудови стрижневе запитання, яке він ставить усім і у першу чергу собі: «Я — людина?!» // — хто відповідь» [19].

Є в цій збірці, звичайно, окремі недогляди стилістичні і мовні (вірш «зомліла зірка», в якому останній рядок сприймається майже як анекдот; чи вірш «Вчителі» з виразом «слідкувати їхнім порадам»), але в цілому маємо якісну поетичну мову з формальними і змістовими пошуками (вірш «Нескінченність», мініпоема «Спів і крик», поемовірш «Дощ перестеє перед світанком», поетичний цикл «Гербаріада»), маємо цікавий і обнадійливий поетичний дебют. Зрештою, маємо молодого поета, який знає і уявляє своє покликання і завдання, й найголовніше — не боїться його озвучити. Якщо це тенденція, то Дмитро Штофель є її провісником. Принаймні, у це хотілося б вірити...

Не буду робити ніяких мудрих висновків. Просто повторюю, що цей вінницький «renedanz» (Оксана Барбак, Дмитро Штофель, Сергій Білохатнюк) — один із найоригінальніших проривів молоді української поезії на початку III тисячоліття. Про завтрашній день цих поетів не беруся судити. Але мені досить того, що вони є сьогодні. І це сьогодні є самодостатнім у своєму талановитому поетичному вияві.

Оскільки ж всі три такі самобутні поетичні ластівки вилетіли в світ з благословення Ученої ради... технічного ВНЗ, коштом цього ж ВНЗ, це особисто мене сповнює додатковим оптимізмом щодо загальної нашої культурної ситуації.

Євген БАРАН, м. Івано-Франківськ